

NWSA-FineArts
ISSN: 1306-3111/1308-7290
NWSA ID: 2015.10.1.D0164

Status : Original Study
Received: October 2014
Accepted: January 2015

E-Journal of New World Sciences Academy

Özlem Doğan

Kayseri F.M.G. Güzel Sanatlar Lisesi, Kayseri-Turkey
ozlemdogan38@hotmail.com

Afak Caferova

Erciyes Üniversitesi, caferovaafak@rambler.ru, Kayseri-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2015.10.1.D0164>

**NECİL KAZIM AKSES'İN "MİNYATÜRLER" İSİMLİ SOLO PİYANO ESERİNDE
İZLENİMCİLİK ETKİSİ**

ÖZET

20. yüzyıl içerisinde İzlenimcilik akımı önce Fransa'da doğan, daha sonra tüm Dünya'da etkisi görülen akımlardan biri olmuştur. Bu akımın etkili olduğu dönemde yaşayan ve Avrupa'da eğitim gören Türk Beşleri'nin eserlerinde de İzlenimcilik akımının özellikleri görülmektedir. Bu araştırmada, Fransız İzlenimci müziğindeki özelliklerin Türk Beşleri üyeleri arasında yer alan Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli solo piyano eserinde tespiti amaçlanmaktadır. Araştırma, İzlenimci müziğin özelliklerinin Necil Kazım Akses'in solo piyano yaratıcılığında üslup ve icracılığın tespiti açısından önem taşımaktadır. Araştırmada İzlenimci müziğin özellikleri çıkarılarak, analiz basamakları oluşturulmuştur. Çıkarılan analiz basamaklarına göre Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli solo piyano eseri incelenmiştir. Araştırmada bestecinin eserinde tespit edilen, İzlenimci müziğin üslup ve icracılık özellikleri ortaya çıkarılmıştır. Bu akımın Akses'in üslubunu oluşturmada bir zemin oluşturduğu tespit edilmiştir. Sonuçta bestecinin üslubunun en önemli göstergelerinden biri olan Batı ve milli müziğin sentezi ön plana çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İzlenimcilik Akımı, Necil Kazım Akses,
Minyatürler, Piyano, Solo Eser

**THE EFFECT OF IMPRESSION IN NECİL KAZIM AKSES'S NAMED OF "MİNYATÜRLER"
SOLO PIANO PIECES**

ABSTRACT

Impressionism movement has been one of the movements which were born firstly in France in 20th century and then whose effects were observed all over the World. The features of impressionism are seen at the pieces of Türk Beşleri who lived at time when this movement was powerful and who had their education in Europe. In this research it is aimed to determine the French Impressionist features in solo piano piece of Necil Kazım Akses. This research is important for the aspect of determining the features of impressionist music at Necil Kazım Akses's creation of solo piano due to the genre and performing. In this research the features of impressionist music is taken and the order of analyze is formed. Necil Kazım Akses's creations of solo piano piece which were named "Minyatürler" due to this order of analyze. The genre and performing features of impressionist music which were detected in composers' pieces are brought out. It is identified that this movement formed a basis for Necil Kazım Akses's creating a genre. It is concluded that the composer synthesized western and nationalist music with the effects of impressionist movement.

Keywords: Impressionism Movement, Necil Kazım Akses,
Minyatürler, Piano, Solo Piece

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

20. yüzyıl, sanatta yeni oluşumların başlangıcı olmuştur. Değişim ve yenilik müzikte her zaman olmasına rağmen, tarihsel çağlar ve dönemler içinde aşamalı olarak gelen müziğin bu defa hızlı ve sürekli değişimi söz konusudur. Aydınlanma ve Fransız Devrimi'nin etkileriyle başlayan değişim, yeni icatlarla birlikte Sanayi Devrimi, ulus-devlet modeli ve modernleşme ile devam etmiştir (Yöre, 2011:2). Dolayısıyla, bu yeniçağda tüm bilim ve sanat alanlarında olduğu gibi müzik sanatında da yenilikler ortaya çıkmıştır. Çağdaş dönemin müzik dilinin değişimi sayesinde müzik üslubu da değişim göstermiştir. Müzik dilinin armonik, melodik alt yapısı, ritim, form ve diğer öğeler yeni dönem felsefesine uygun olarak, yeni bakış açısıyla gelişmeye başlamıştır.

20. yüzyıl Batı müziğinde geçmiş yüzyıllara oranla daha fazla deneycilik ve farklılıklar yansıtılmıştır. 1900'lü yıllara kadar tonalite batı müziğinde yol gösterici olmuştur. Müzikal formlar, türler ve üsluplar 1600-1900 yılları arasında değişime uğramasına rağmen tonalite sistem anlayışı hep aynı kalmıştır. Bu yüzyılda özellikle ritim ve ses yüksekliklerinin organizasyonlarında, vurmali ses kaynaklarında tamamen yeni yaklaşımlar olmuştur. Bazı besteciler, geleneksel yapıyı çok keskin bir biçimde bırakmışlardır (Özçelik, 2001:174-175). Süreç içinde tonal sistemin yerini alan genişlemiş kromatik sistem geliştirilerek atonal sistem müzik sanatında yerini almıştır. Paul Hindemith, Igor Stravinsky, Bela Bartok gibi besteciler atonal müzikte eser yazan bestecilerdendir.

20. yüzyıl başlarında müzikte Schönbergon oniki ton sistemi (dodecaphone) sistemini icad etmiştir ve bu teknikle eserler bestelemiştir. Schönberg'in devamlıları olarak Alban Berg ve Anton Webern ve diğer besteciler bu teknikle eser yazmışlardır. Dünyada birçok besteci de (Lutoslawski, Penderecki, Mimaroğlu, Karayev ve diğer besteciler gibi) bu teknikle müzik bestelemiştir. Çağdaş müzik sanatının özelliklerinden biri de dönem içerisinde farklı üslup çeşitliliğinin olmasıdır. 20. yüzyılın ilk yarısında müzikte İzlenimcilik (Empresyonizm), Anlatımcılık (Expresyonizm), Yeni Klasikçilik (Neo-Klasisizm), Folklorizm ve sonrasında Noktacılık (Puantilizm), elektronik müzik, rastlamsal müzik, post modern müzik gibi yeni akımlar ortaya çıkmıştır. Çalışmanın çıkış noktasını bu akımlar içerisinde yer alan İzlenimcilik akımı oluşturmuştur.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırma, İzlenimci müziğin özelliklerinin Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli eserinin solo piyano yaratıcılığına üslup ve icracılık yönünden etkisinin tespiti açısından ve İzlenimci müziğin etkisinin ortaya çıkarılması piyano eğitimcilerine yarar sağlaması açısından önemlidir.

3. ÇALIŞMANIN AMACI (RESEARCH AIM)

Bu çalışmada, Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli solo piyano eserindeki Fransız İzlenimci müzik özelliklerinin tespiti amaçlanmaktadır.

4. İZLENİMCİLİK AKIMI VE İZLENİMCİ MÜZİĞİN ÖZELLİKLERİ (IMPRESSIONISM CURRENT AND FEATURES OF IMPRESSIONISM MUSIC)

İzlenimcilik akımı, 19.yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da doğmuş olan bir sanat anlayışıdır. 1874 yılında Renoir, Pissarro, Sisley gibi bir grup ressamın Nadar galerisinde açtıkları sergide Monet'in "Impression-SoleilLevant" (Güneşin Doğuşundan-İzlenim) adlı tablosu büyük bir tepki uyandırmıştı. Batı resim sanatında doğaya sadakat kaygısıyla çalışan son önemli akım izlenimciliktir.

İzlenimcilerin algıladığı ve resmettiği biçimi ile doğa belirli bir andaki ışık ve aydınlık etkisinden ibarettir. Dolayısıyla, İzlenimciler nesnelere yalnız biçimlerine betimlemenin ötesine giderek onların ışık karşısındaki davranışlarını resmetmeyi amaçlamışlardır (Sözen, 2005:116).

Resimde 19. yüzyıl sonlarında nesnelere kavramdan sıyrılıp anlık görüntü izlenimi veren İzlenimcilik akımı, müzikte de 20. yüzyıl başlarında etkinleşir. Bu dönemde sanatın başkenti olan Paris, resim, müzik ve heykel dallarında zengin örnekler üretmektedir. Monet, Degas, Whistler ve Renoir gibi izlenimci ressamların su damlacıklarının ya da bir sis perdesinin ardından sundukları görüntüler, bestecilerde de aynı izlenimin uyanmasına yol açar. Bu dönemde edebiyatta, resimde ve müzikte sanatçıların amaçları, objeyi değil objeye karşı duyulan etkiyi yansıtmak, kalıcı bir gerçekliği yakalamaktan çok kaçıp giden bir izlenimi yorumlamak olmuştur. İzlenimciler bir öyküyü, nesneyi doğrudan betimlemek yerine onun bellekte bıraktığı izlenimi duyururlar. Teknik olarak akorların belirsizlik duygusu, egzotik diziler, yoğun kromatik doku, puantilizm müzikte izlenimci araçlar olmuştur (İlyasoğlu, 2003:199). İzlenimcilerin müziği, uzak ve düşsel bir dünyanın unsuru gibidir. Hafif ezgiler, armonik yumuşaklığın üstünde taşıdıkları disonanslara karşın tüm kesin karakterlerini kaybetmişlerdi (Selanik, 1996:254-255). Bu yeni akımda o zamana dek kabul gören doğrular bir yana itilmekte, onun yerine tümüyle alışılmadık akorlar, tınılar, form özellikleri ve icracılık ustalığını kullanarak müzik yapılmaya başlanmıştır. İzlenimcilik akımında eser veren önemli Fransız besteciler ise Debussy ve Ravel'dir. Debussy'nin izlenimciliği, içe dönük bir romantizm olarak yorumlanır. Aslında önceki çağın romantizmine karşı çıkmak, yeniçağa yeni bir dil bulmak çabasıdır. Debussy birçok şair ve ressam arkadaşının etkisinde kalmıştır. Whistler'in Thames nehriindeki gece görüntüleri, onun Noktürnler'ine esin kaynağı olduğu gibi, Verlaine ve Mallarme'nin dizeleri de Debussy'nin şarkılarında yeniden doğmuştur. Bestecinin "Deniz", "Estampes", "İki Arabesk" gibi önemli yapıtları bulunmaktadır (İlyasoğlu, 2003:202).

İzlenimci müziğin diğer önemli bestecisi Ravel'in müziğinde, temiz melodik çizgi, açık ritimler ve Klasik akımın sağlam yapısı önemli unsurlar arasında yer alır. Armonileri ise oldukça karmaşık olmasına rağmen işlevsel özelliğini korurlar. Bestecinin "Aynalar", "Gaspard de La Nuit" (Gecenin Çocuğu), "Bolero", "İspanyol Rapsodisi" gibi yapıtları bulunmaktadır (İlyasoğlu, 2003:205).

İzlenimci müziğe has üslup ve icracılık özelliklerini içeren göstergelerden bazıları şunlardır;

Müziğin melodik-tematik gelişim özelliği, müziğin armonik alt yapı özelliği, polifoni müziğin form ve usul özelliği, müziğin ritim-tartım özelliği, register özelliği, dinamik göstergelerin tezatlığı, müziğin yazılış şekli ve icracılık özelliği, müziğin form özelliği. Bu özellikler başlıklar halinde ele alınarak aşağıda sunulmuştur.

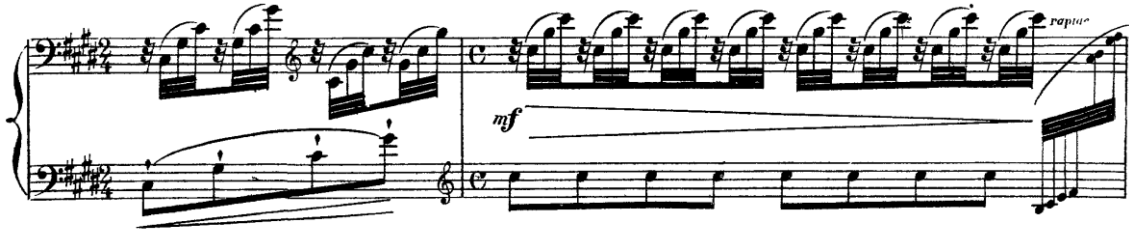
4.1. Müziğin Melodik-Tematik Gelişim Özellikleri (The Music's Melodic-The matic Evolution Features)

İzlenimci müzikte ölçü sayısı sık aralıklı ölçülerle değişebilir. Şekil 1'de olduğu gibi 5/8'lik ölçü sayısı bir ölçü sonra 4/8 olarak değişmiştir. Eserin genelinde ise 4/8-2/8-4/8-3/8-4/8-5/8 ve 4/8'lik ölçü sayıları görülmektedir.

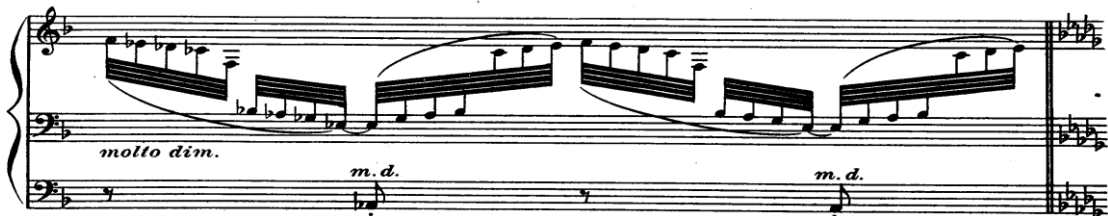
Şekil 1. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler (...Feuxd'artifice)
(37-38. ölçü)
(Figure 1. Debussy Book 2 12 Fireworks Prelüdes 37-38. measure)

Şekil 2'de eserin ölçü sayısı sürekli değişim göstermiştir. 4/4'lük ölçü sayısı ile başlayan müzik sırayla 2/4-4/4-1/4-4/4-2/4-4/4-2/4-4/4-2/4-3/4-4/4-2/4-3/4-4/4-2/4 ve 4/4'lük olarak seslenmektedir.

Şekil 2. RavelJeau' xDeau (17-18. ölçü)
(Figure 2. RavelJeau' xDeau 17-18. measure)

Şekil 3'te eserin ton değişimi görülmektedir. Eserin sürecinde genel sıralaması ise Fa Majör- Re Bemol Majör- Do Majör- La Majör- Do Majör- Fa diyez Majör- Do Majör ve Fa Majör'dür. İzlenimci müzikte eserin genelinde ton değişimi olabileceği gibi piyano partisinde de piyanistin her bir eli ayrı tonda, farklı bir ezgi ya da ritmi seslendirebileceği teknikler de uygulanmıştır.

Şekil 3. Debussy 3. Defter 12 Havai Fişekler
(...Feuxd'artifice) (41. ölçü)
(Figure 3. Debussy Book 2 Fireworks Prelude 41. measure)

İzlenimci müzikte tematik çizgi alışılmışın dışında üst partide, eşlik ise alt partide seslenebilir. Şekil 3'de ise müziğin tematik çizgisi sol elde, eşliği ise sağ elde seslenmiştir.

4.2. Müziğin Armonik Alt Yapı Özelliği (The Music's Armonica Infrastructure Feature)

İzlenimci müzikte yer alan özel aralıklar müziğin armonik alt yapısına çok bağlıdır. Şekil 4'de müzik dokusu küçük ikili aralıklarla kurulmuş ve müzik dokusunda tokatta tartımı uygulanmıştır. Ayrıca, Şekil 4'de görülen Debussy için karakteristik olan parmak tekniği, çok büyük olmayan aralık genişliğinde ostinato parmak figürasyonu şekillerinin kullanımı da yaygındır (Eminova, 2008:71).

Şekil 4. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler (...Feux d'artifice) (21-22. ölçü)

(Figure 4. Debussy Book 2 Fireworks Prelude 21-22. measure)

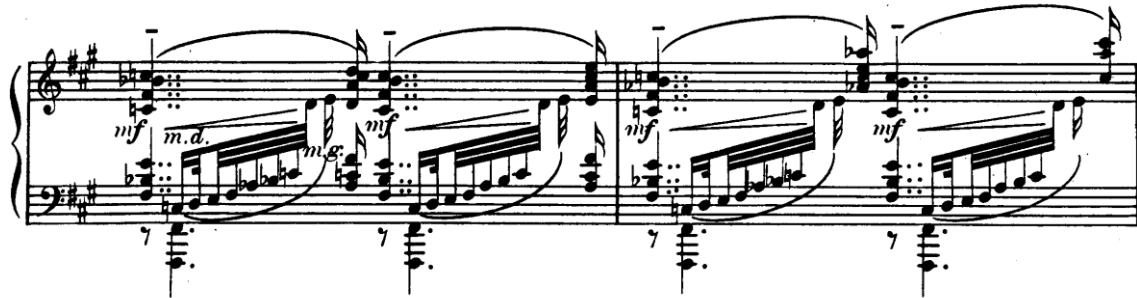
İzlenimci müzikte tam ton dizi seslerinin kullanımı da çok yaygındır. Şekil 5'te Si-Do diyez-Re diyez-Mi diyez tam ton dizi sesleri kullanılmıştır.

Şekil 5. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler (...Feux d'artifice) (30. ölçü)

(Figure 5. Debussy Book 2 Fireworks Prelude 30. measure)

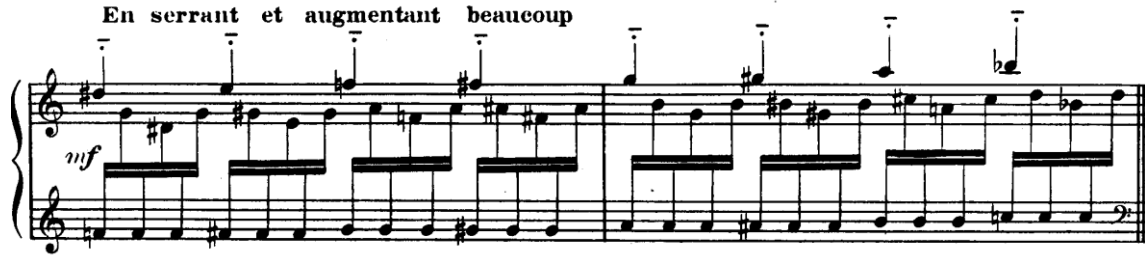
Şekil 6'da alt katta oktavlı Fa ostinatosu üzerine Do-Re-Mi-Fa diyez-La bemol-Si bemol- Do ile tam ton dizisi seslenmektedir.

Şekil 6. Debussy 1. Defter 7. Batı Rüzgârı'nın Anlattıkları (...Ce qu'avu le d'oust) (21-22. ölçü)

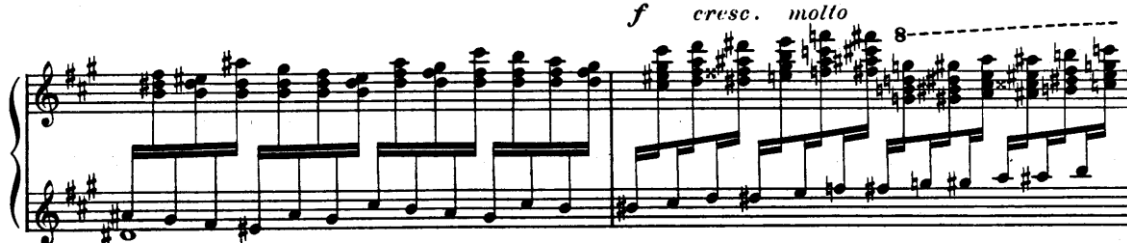
(Figure 6. Debussy Book 1 7. Ce qu'avu le d'oust 21-22 measure)

Şekil 7'nin genel seslenmesi tokatta tartımı üzerinde kurulurken ses dokumasının üst ve alt çizgisi birlikte yedili aralıklarıyla kromatik olarak yukarıya doğru yükselmektedir.

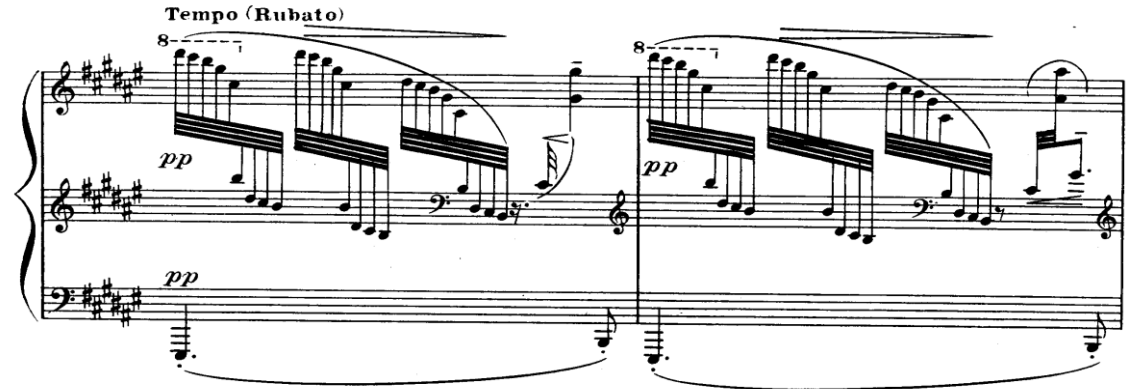
Şekil 7. Debussy 1. Defter 7. Batı Rüzgârı'nın Anlattıkları
(...Ce qu'avu le d'oust) (41-42. ölçü)
(Figure 7. DebussyBook 1 7. Ce qu'avu le d'oust 41-42. measure)

Kromatik dizi, İzlenimci müziğin seslenmesinde sık kullanılan özelliklerden biridir. Şekil 8'in ikinci ölçüsünde sağ ve sol ellerde kromatik ses dizisi seslenmektedir.

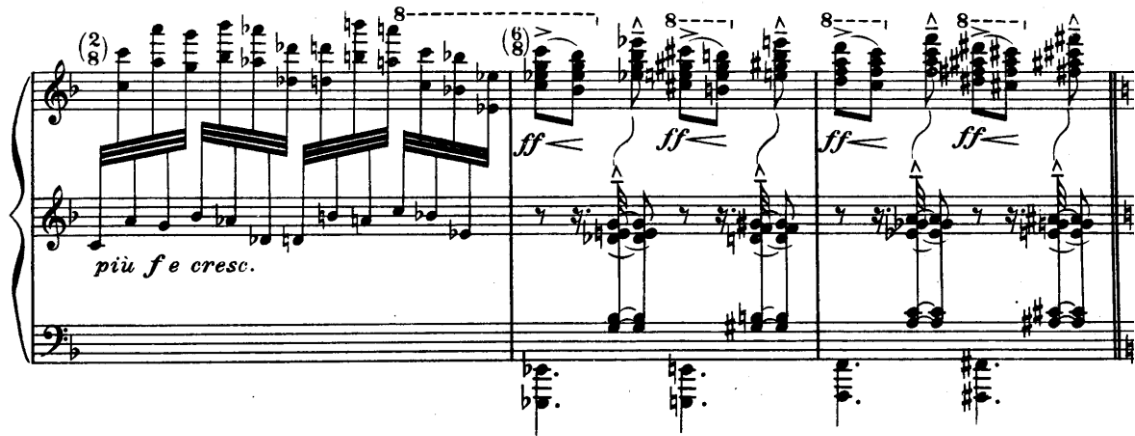
Şekil 8. Debussy 1. Defter 7. Batı Rüzgârı'nın Anlattıkları
(...Ce qu'avu le d'oust) (52-53. ölçü)
(Figure 8. DebussyBook 1 7. Ce qu'avu le d'oust 51-52. measure)

İzlenimci müzikte üç ton (triton) sık görülen aralıktır. Şekil 8'de alt kattaki Si- Mi diyez üç ton aralığının kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 9. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler
(...Feux d'artifice) (71-72. ölçü)
(Figure 9. DebussyBook 2 FireworksPrelude 71-72. measure)

Şekil 10'un ikinci ölçüsünün dokuması alt katta kromatik dizi görülürken, üst katta tam ton dizisinin bir parçası (3 sestem oluşan tam ton dizisi) ve orta katta ikisini de birleştiren eksiltilmiş 6-5, devamında ise eksiltilmiş yedili seslenmektedir.

Şekil 10. Debussy 2. DeFTER 12 Havai Fişekler
(...Feuxd'artifice) (87-89. ölçüler)
(Figure 10. DebussyBook 2 Fireworks Prelude 87-89. measure)

Şekil 11'de eserin girişinde tam ton ses dizilerinin kullanıldığı görülmektedir.

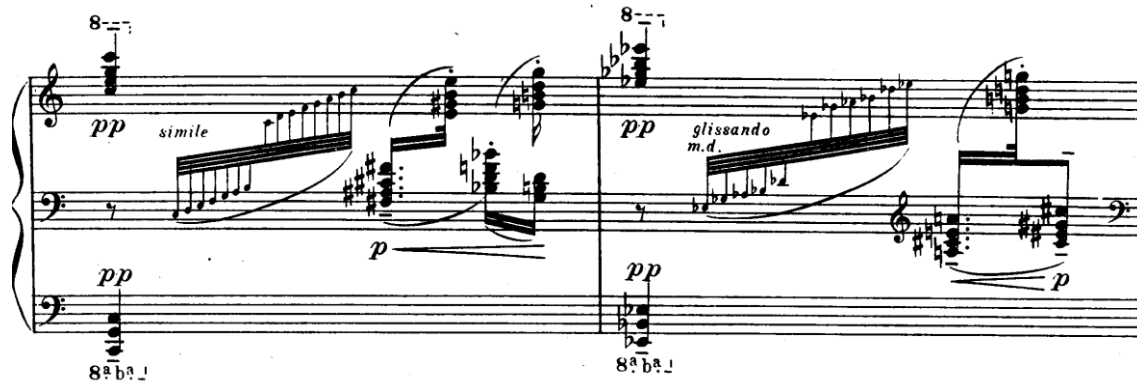
Şekil 11. Debussy 1. DeFTER 2. Tüller (...Voiles) (İlk 4 ölçü)
(Pamir, 1998:226)
(Figure 11. DebussyBook 1. Voiles 1-4 measure) (Pamir, 1998:226)

Şekil 12'nin ikinci ölçüsünde Sol diyez-La diyez-Si diyez-Re-Mi-Fa diyez-Sol diyez ile tam ton ses dizisi kullanılmıştır.

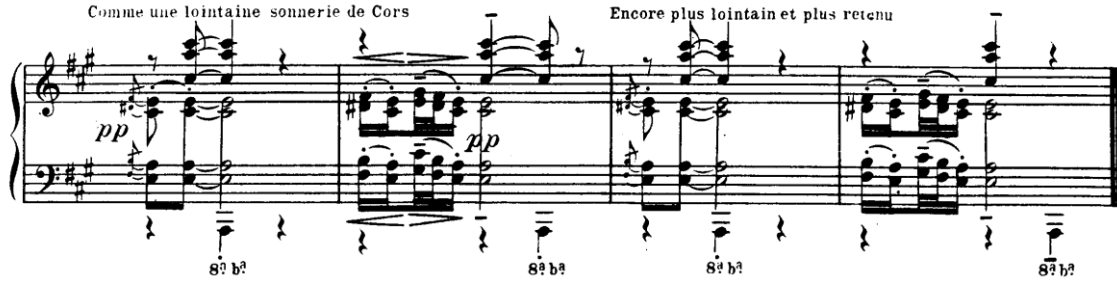
Şekil 12. RavelJeuxD' Eau (5-6. ölçü)
(Figure 12. RavelJeuxD' Eau 5-6 measure)

Şekil 13'te İzlenimci müziğin armonik alt yapısına ait olan mediyantik armoni özelliği görülür. İzlenimci müzikte majör-minör üç seslilerin karşılaştırılması önemli bir özelliktir. Şekil 13'te üst katta bulunan Do Majör akorun devamında Mi bemol minör ve Sol Majör akoru duyulmaktadır.

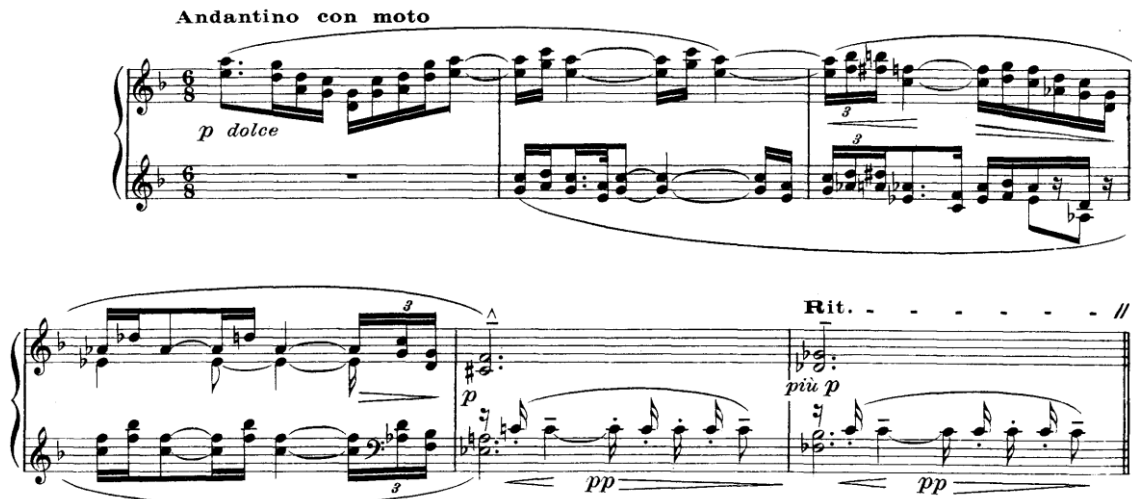

Şekil 13. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler
(...Feuxd'artifice) (64-65. Ölçü
(Figure 13. DebussyBook 2 Fireworks Prelude 64-65 measure)

Klasik armonide paralel yürüyüşler kullanılamazken izlenimci müzikte paralel yürüyüşlerin kullanımı yadırganmaz. Şekil 14. ve Şekil 15'te paralel 4'lü, 5'li, 8'li aralıklar, Şekil 16'da 6'lı aralıkların peş peşe kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 14. Debussy 1. 4 Defter Sesler ve Kokular Havada geziyorlar
(... "Lessons et lesparfumstournet dans I'airdu soir" Baudelaire)
(50-53. ölçüler)
(Figure 14. Debussy Book 1 "Lessons et lesparfumstournet dans
I'airdu soir" Baudelaire 50-53 measures)

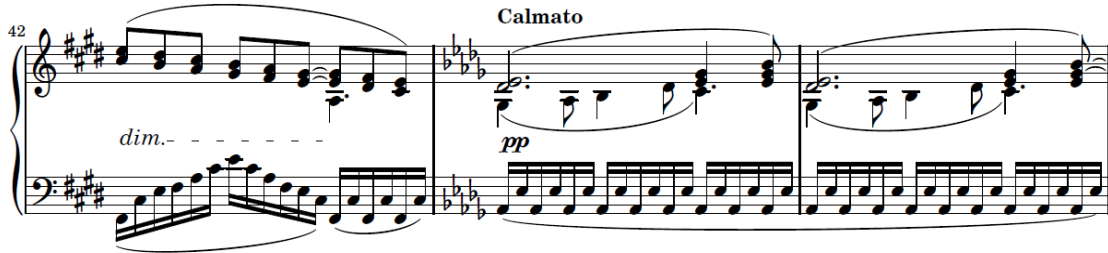

Şekil 15. Debussy Etüd 1. Kitap 3 Pourlesquartes (İlk 6 ölçü)
(Kazar, 2001:69)
(Figure 15. Debussy Etude 1. Book 3 Pourlesquartes 1-6
measures) (Kazar, 2001:69)

Şekil 16. Debussy Etüd 1. Kitap 4 Pourlessixtes (İlk 8 ölçü)
(Kazar, 2001:70)
(Figure 16. Debussy Etude 1. Book 4 Pourlessixtes 1-8 measures)
(Kazar, 2001:70)

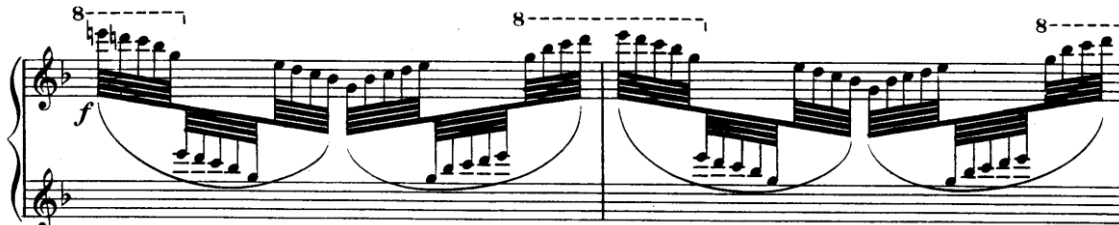
İzlenimci müziğin armonik alt yapı özellikleri arasında D7-D9'lu akorlar da karakteristiktir. Debussy'nin "Clair De Lune" eserinin 43-44. ölçüsünde bu akorların seslendiği görülmektedir.

Şekil 17. Debussy Clair De Lune, 42-44. ölçüler)
(Figure 17. Debussy Clair De Lune, 42-44. mesaures)

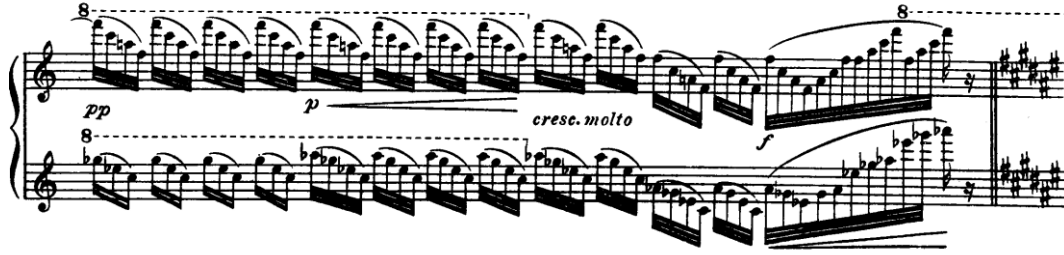
4.3. Polifoni Müziğin Form ve Usul Özelliği (The Polypony Music's Form and Method Feature)

20. yüzyılda farklı ekollere ait müzisyenlerin yaratıcılıklarında polifoni müzik özellikleri önemli rol oynar. "20. yüzyılda polifoninin ön plana çıkması ve diğer dönemlerin polifonisiyle farklı olması sosyal ve estetik gelişimlere bağlıdır" (Yujak, 1975:6). Bu doğrultuda izlenimci müzikte de polifoni usulü önem taşıyıcı faktördür. Şekil 18.'de izlenimci müziğin polifoni usulleri arasında yer alan yengeç yürüyüşlü polifonik usulü, müzik dokusunu oluşturmuştur.

Şekil 18. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler (...Feuxd'artifice)
(25-26. ölçü)
(Figure 18. Debussy Book 2 Fireworks Prelude 25-26. measure)

Üst katta Fa Majör sesleri seslendirilirken alt katta Re bemol Majörün Dominantı seslenir. Bu örnekte (Şekil 19.) "politonal" usul kullanılarak aynı anda uzak tonlar seslendirilmiştir.

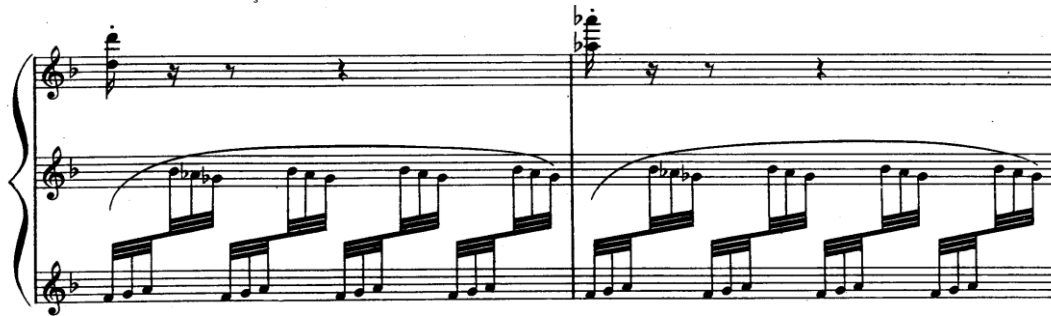

Şekil 19. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler
(...Feuxd'artifice) (70. ölçü)
(Figure 19. DebussyBook 2 FireworksPrelude 70. measure)

4.4. Müzik Dokusunun Yapısal İçerik ve Fon Özelliği

(The Music Tissue's Structural Content and Fund Feature)

İzlenimcilerin müziği, artikülasyonel tekniklerde de kendini gösterir. Bunlardan biri de ikili klavye tekniğidir. Ellerden biri beyaz, diğeri siyah klavye üzerindedir. Şekil 20'de müzikal dokuda siyah ve beyaz tuşlar karşılaşır. Ayrıca bu örnekte İzlenimcilik akımında çok sık rastlanan Re-La bemol triton aralığı üst katta seslenmektedir. Burada üç satırlı yazı tekniği kullanılmıştır. Müzik dokusu 2 kattan oluşmuştur. Bir kat tematik, diğerkat ise fon müziğidir. İzlenimci akımda müziğin yapısını oluşturan fon, Romantik döneme göre daha farklı yer alır. Romantik dönemde fon müziği arka planda yer alırken İzlenimcilikte fon müziğin içinde kimi zaman tema bile duyulabilir. Kural olarak melodi, temel tonunun bütünlüğüne sahiptir, ancak fon seslerinde dayanağın çoğulluğu, değişkenliği söz konusudur. Bu durumda ritim, bütünleştirici bir başlangıç olarak görev alabilir. Gakkel şöyle der: "...eğer..."fon", ritmik bağlamda formun en önemli seviyesiyse, eğer "fon", eserin havasını, atmosferini oluşturan ahenkli biçimlemeyse o zaman "fon" eserde asıl olan şey değil midir?" (Gakkel, 1976:61). Yani İzlenimcilik akımında fon, müzikal eserin yapısını oluşturabilir. Fon, asıl ve ikincilin işlevsel ayrımını azaltılır ve o zaman müzikal dokuda önde gelen çizgiden daha egemen durumda olan bir işlev kazanabilir.

Şekil 20. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler
(...Feuxd'artifice) (3-4. ölçü)
(Figure 20. DebussyBook 2 FireworksPrelude 3-4. measure)

4.5. Müziğin Ritim-Tartım Özelliği

(The Music's Rhythym Feature)

İzlenimci müzikte ritim özelliği olarak ostinatolara (direngen) sık rastlanılır. Şekil 21'in alt katında, Şekil 22'nin orta ve alt katında ritim ostinatosunun hakim olduğu görülmektedir.

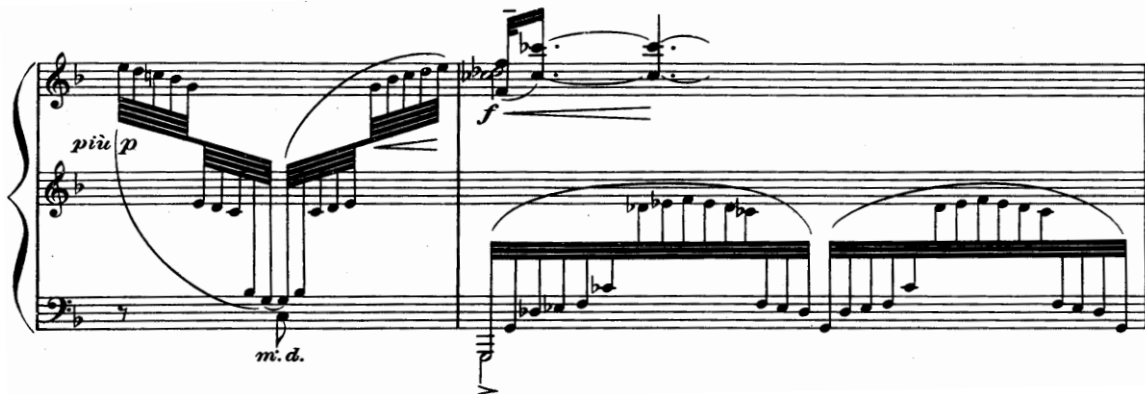
Şekil 21. Debussy 2. Defter 3 La puerta del vino (65-70. ölçüler)
(Kazar, 2001:52)
(Figure 21. DebussyBook 2 La puerta del vino 65-70. mesaures)
(Kazar, 2001:52)

Şekil 22. Debussy 2. Defter 9. S. Pickwick Esq. P. P. M. P. C.'e Saygı
(Homme a S. Pickwick Esq. P.P.M.P.C.) (31-33. ölçüler)
(Figure 22. DebussyBook 2. Homme a S. Pickwick Esq. P.P.M.P.C.)
(31-33. measures)

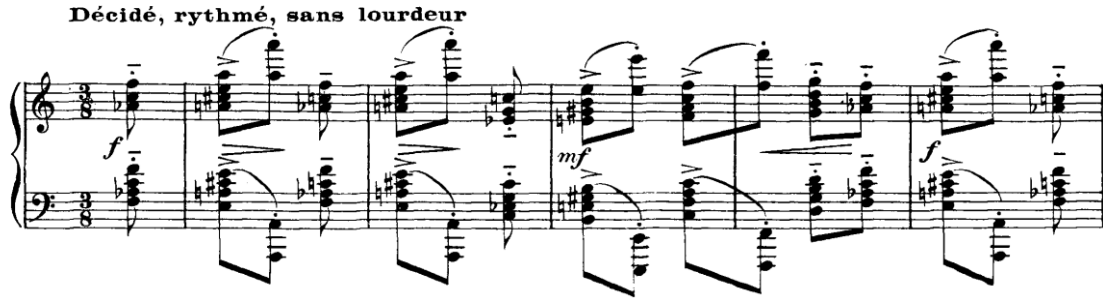
4.6. Register Özelliği (Register Feature)

İzlenimci müzikte piyanoda uzak registerların kullanımı çok yaygındır. Şekil 23'te en pes ses kontroktavın Sol sesi, en tiz ses 3. oktavin Do bemol sesidir. Yani register mesafesi kontroktavdan 3. oktava kadar uzanmaktadır.

Şekil 23. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler
(...Feuxd'artifice) (35-36. ölçü)
(Figure 23. Debussy Book 2. Feuxd'artifice 35-36. measure)

Şekil 24'te akorlar geniş register mesafesinde kullanılmıştır. Sanki alt katta üst kattaki akorların kısmen dönmeli şekli uygulanmıştır.

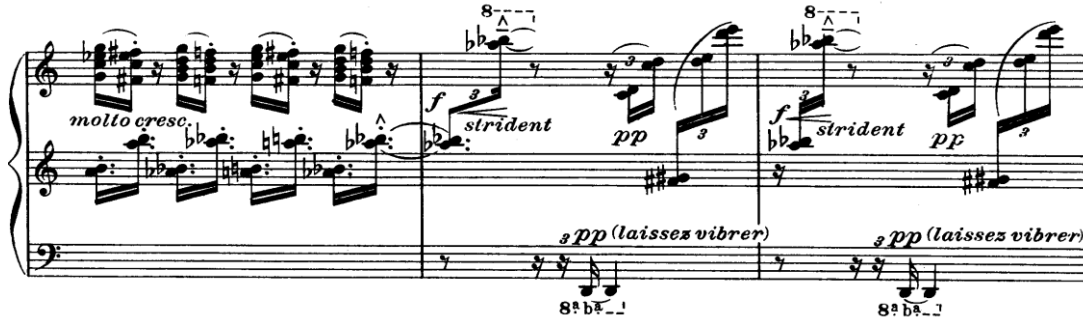

Şekil 24. Debussy Etüd 2. Kitap 12 Pourlesacords (İlk 5 ölçü)
(Figure 24. Debussy Etude Book 2 12 Pourlesacords 1-5 measure)

4.7. Dinamik Göstergelerin Tezatlığı Özelliği (Dynamic Display of Contrast Feature)

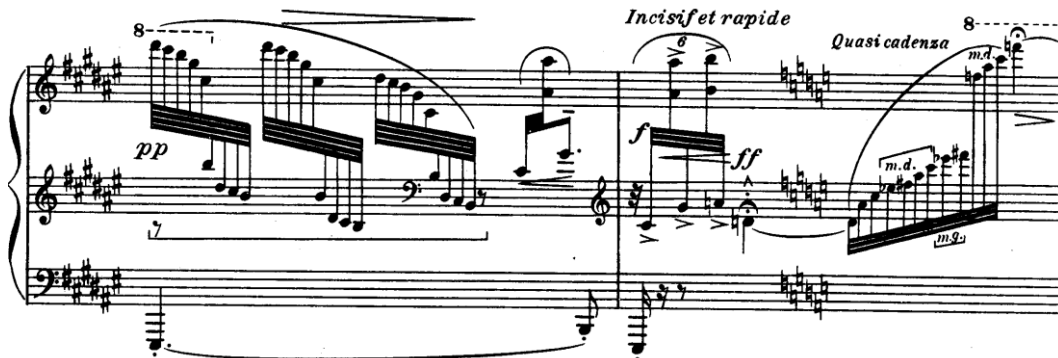
İzlenimci müziğin özelliklerinden biri de dinamik göstergelerin kısa süre içinde değişimidir. Yani çok kısa zaman içinde örneğin; bölümde müzik fortissimo'dan (çok yüksek sesliden) pianissimo'ya (çok düşük sesliye) geçerek müziğin dinamiği ani değişikliğe uğrar. Bazen dikey çizgi de, dinamik araçlarla parçalanır. Üst kat piano (p) ile alt kat ise forte ile icra edilir. Bu husus İzlenimci müzikte icracılık ustalığı ile elde edilen özelliklerinden biridir.

Şekil 25'te tek bir ölçü içerisinde forteden (f) iki pianoya (pp) göstergesi ile dinamik tezatlık görülür. İzlenimci müzikte dinamik tezatlıkları icra etmek yani aynı ölçüde forte (f) ve ardından iki pianoyu (pp) yapmak icracılık açısından çok zor ve önemlidir.

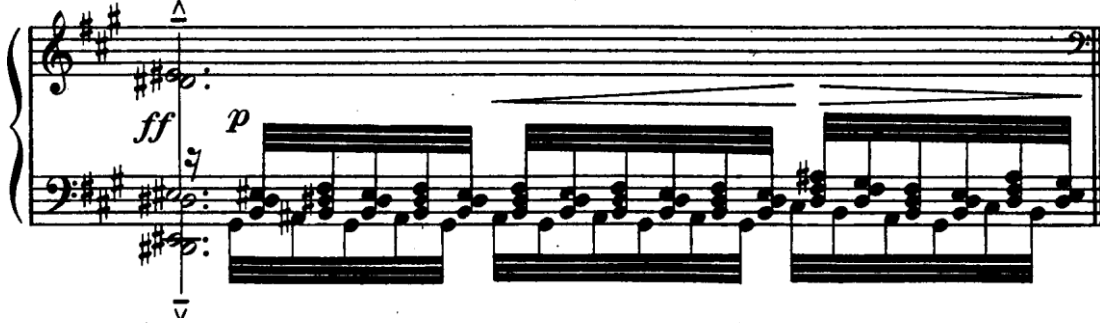
Şekil 25. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler
(...Feuxd'artifice) (53-55. ölçüler)
(Figure 25. Debussy Book 2. Feuxd'artifice 53-55. measures)

Şekil 26'da müziğin seslenişi iki piano (pp) iken bir sonraki ölçüde (iki forte) ff'ye çıkmıştır.

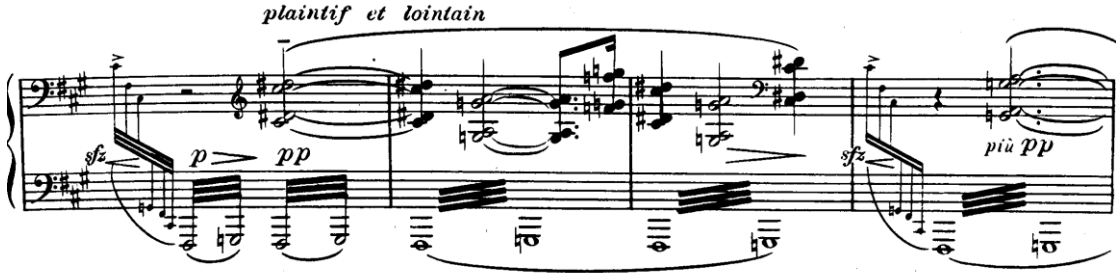
Şekil 26. Debussy 2. Defter 12 Havai Fişekler (...Feuxd'artifice)
(68-69. ölçü)
(Figure 26. Debussy Book 2. Feuxd'artifice 68-69. measure)

Şekil 27'de müziğin dinamik göstergesi aniden iki forteden (ff) pianoya (p) düştüğü görülmektedir.

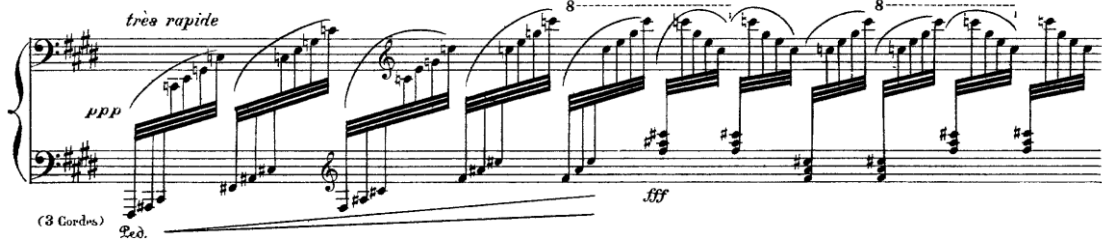
Şekil 27. Debussy 1. Defter 7. Batı Rüzgârı'nın Anlattıkları
(...Ce qu'avu le d'oust) (49.ölçü)
(Figure 27. Debussy Book 1 Ce qu'avu le d'oust 49. measure)

Şekil 28'de sforzandonun (sfz) ardından piano (p) ve iki pianoya (pp) geçilerek dinamik göstergeler aniden değişmiştir.

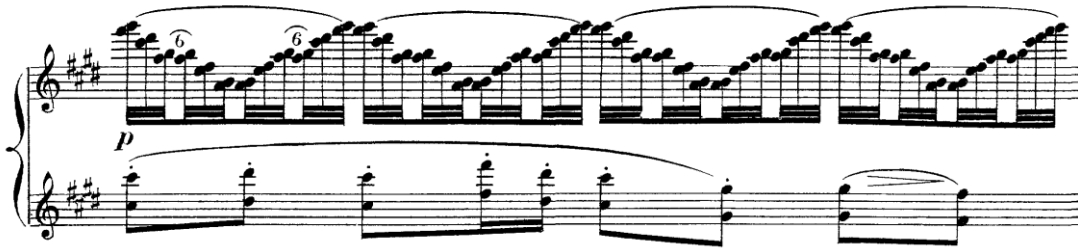
Şekil 28. Debussy 1. Defter 7. Batı Rüzgârı'nın Anlattıkları
(...Ce qu'avu le d'oust) (19-22.ölçüler)
(Figure 28. Debussy Book 1 Ce qu'avu le d'oust 19-22. measures)

Şekil 29'da müziğin 71. ölçüsünde üç pianodan (ppp), üç forteye (fff) geçilmiştir.

Şekil 29. RavelJeuxD' Eau (71. ölçü)
(Figure 29. RavelJeuxD 'Eau 71. measure)

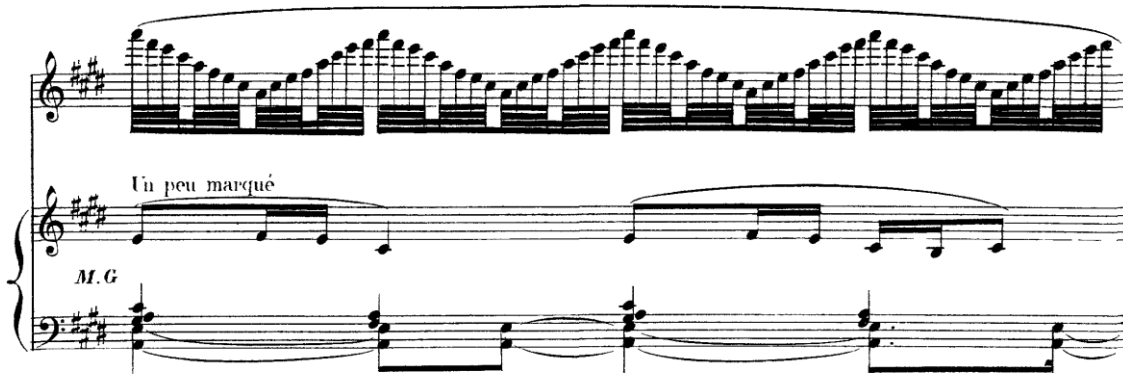
İzlenimci müzikte, dinamiğin dokuya ters bağımlılığı gözlemlenir. Yani ses dokusu ne kadar yoğunsa müziğin dinamiği o kadar alçaktır. Örneğin oktavlı akorlardan oluşan ses dokusu piano (p) ile icra edilebilir. Şekil 30'da üst katta ikili aralıklar peş peşe yoğun şekilde gelse de müziğin icrası piano (p) ile yapılması istenmiş. Burada sağ eldeki yoğun dokuyu ve sol eldeki oktavları piano (p) çalmak icracılık açısından zor ve önemlidir.

Şekil 30. Ravel Jeux d'Eau (80. ölçü)
(Figure 30. Ravel Jeux d'Eau 80. measure)

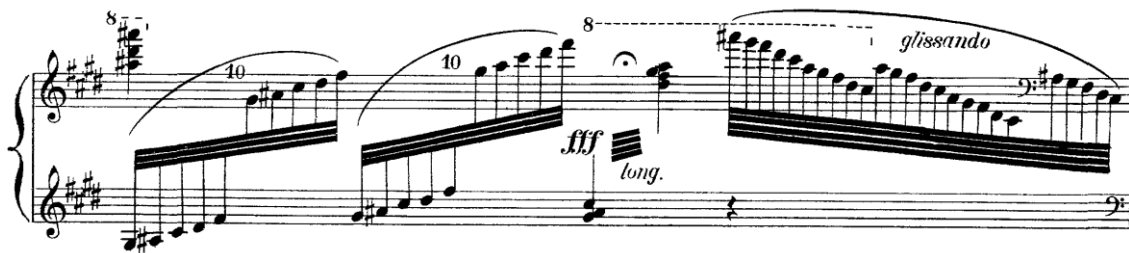
4.8. Müziğin Yazılış Şekli ve İcracılık Özelliği (The Music's Writing Form and Performer Feature)

İzlenimci müzikte üç satırlı yazı tekniği önemli bir özelliktir. Ravel'in Jeux d'Eau eserinin geneli iki satırlı iken 78 ve 79. ölçülerde üç satırlı yazı tekniği kullanılmıştır. Bu özellik piyano enstrümanından orkestral tını elde etmek amacıyla ileri gelen dokusal ve yazı prensibidir.

Şekil 31. Ravel Jeux d'Eau (78-79. ölçü)
(Figure 31. Ravel Jeux d'Eau 78-79 measure)

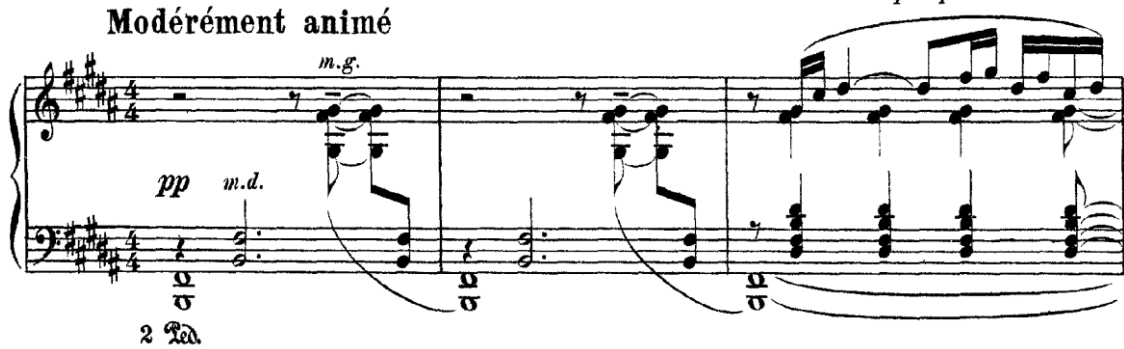
İzlenimci müzikte glissando, özeliçaracılık usulü gibi de yer almaktadır. Şekil 32. Ravel'in "Jeux d'Eau" eserinde görülen glissandolarından bir tanesidir. Glissandolar icracılık açısından piyano müziğini canlandıran, tınısal efektli bir usuldür.

Şekil 32. Ravel Jeux d'Eau (47. ölçü)
(Figure 32. Ravel Jeux d'Eau 47. measure)

Piyanizmin orkestral oluşumu, izlenimci müziğinde önemli rol oynar. Burada pedalın rolü çok büyüktür. Orkestranın tınısal sesliliğine ulaşmada pedal faktörü çok önemlidir. İzlenimcilikte pedal kullanımı daha da gelişmiştir. Çünkü bu dönem bestecilerinin eserlerinde istedikleri renk çeşitlerini, sonoriteyi, orkestra etkilerini piyanoda başka türlü elde etmek olanaksızdı. Modern piyano

tekniklerindeki en büyük mücadele, aralarında Debussy, Ravel'in de bulunduğu 20. yüzyıl bestecileri tarafından istenen yeni sesler ve yapılarda gerçekleşmiştir. 20. yüzyılda sağ pedala verilen dikkate rağmen yayınlanmış eserlerde pedalla ilgili bir kesinlik yoktur. Bu dönemde de çok az besteci pedal işaretlerine yer vermiştir. Bunun bir nedeni, nota yazımı alanında çok fazla yere ihtiyaç olması, diğer bir nedeni de her performans koşulunun ihtiyacının karşılanmasında işaretleme sisteminin yetersizliğidir. Ayrıca, pedal kullanımı, odanın veya salonun akustik koşullarına, çalgının durumuna ve mikrofonun bulunup bulunmayışına göre değişiklikler göstermektedir. Debussy de eserlerinde çok az pedal işareti kullanmıştır. Öğrencisi Dumesnil'e göre, besteci bunun nedenini şöyle açıklar: "Pedal yazılamaz. Çalgıdan çalgıya, odadan odaya veya salondan salona çeşitlilikler gösterir." Ancak, Debussy'nin pedal kullanımı üzerine somut önerileri de mevcuttur. "Clair de Lune" adlı piyano eserinde başlamadan önce sağ ve sol pedalin birlikte basılmasını önerir. Bu, armonik seslerin titreşimini sağlamak içindir. Bu kullanma şekli Debussy'nin sevdiği bir etkiydi. Aynı kullanımı, "Pagodes" de "2 Ped" yazarak belirtmiştir. Debussy'nin eserlerinde mevcut olan nadir pedal işaretlerinden biridir. Yine öğrencisi Dumesnil'in açıklamalarına göre, Debussy uzun armonik yürüyüşlerde pedalı hiç kesmeden, bütün olarak kullanılmasını istemiştir (Ertem, 2006:692).

Şekil 33. Debussy Pagodes (İlk üç ölçü)
(Figure 33. Debussy Pagodes 1-3. measures)

4.9. Müziğin Form Özelliği (The Music's Form Feature)

İzlenimci müzikte çok bölmeli eserlerde eserlerin bölmeleri birbirlerinden ayrılmış gibi görünse de onların her biri, bir öncekinin müziğinin armonik alt yapısını, akorlarını, ritmik formüllerini, makamsal-entonasyon temelini kullanabilir. Bu nedenle "filizlenme" formu tümüyle eserin biçim yapısının belirlenmesinde yer alır. Örneğin Debussy "Havai Fişekler Prelüdü"nde eserin bölmeleri çok farklıymış gibi görünse de analiz esnasında görülen her sonraki bölme, bir öncekinin materyalinden filizlenerek oluşmuştur. İzlenimci müziğin diğer önemli form özelliği ise "montaj"dır. Debussy'nin "Menestrel" piyesi montaj usulü ile formlaşmış en parlak örnektir. "Menestrel'de müzik montajı sinemadaki gibidir. Ya birbirine yapıştırılarak tek tek işitilen görüntüler vardır ya da röprizdeki gibi yeni materyal akışla birbirinin üzerine çıkararak oluşmuştur" (Denisov, 1986:105).

5. TÜRK BEŞLERİ'NİN MÜZİĞİNDE İZLENİMCİLİK ETKİSİ (IMPRESSIONISM EFFECTS OF TÜRK BEŞLER'S MUSIC)

20. yüzyıl başlarında Türkiye'de Mustafa Kemal Atatürk, Türk müziğinin evrensel müzikte yerini alabilmesi için çeşitli girişimlerde bulunmuştur. 1924 yılı başlarında Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) yasası sonrasında planlanan "yurtdışı eğitimi" 29 Ekim 1924'te, yani

Cumhuriyetin birinci kuruluş yıldönümünde açılan Maarif Vekâleti Avrupa sınavıyla hayata geçirilmiştir. Böylece Türkiye Cumhuriyeti için ekonomistler, hukukçular, felsefeciler ve sanatçılar yetiştirilmesi hedeflenmiştir (Tunçdemir, 2007:5).

1904 ve 1910 yılları arasında doğmuş olan Avrupa'da eğitimlerini tamamlayarak Cumhuriyet'in ilk on yılı içinde ürünlerini vermeye başlayan bestecilerimize birinci kuşak Türk bestecileri denmiştir. Çoksesli çağdaş Türk müziğinin yaratılması konusunda çaba harcayan ve yaratıcılık, kurumsallaşma alanlarındaki kurucu işleviyle Türkiye'yi uluslararası sanat müziğinde temsil eden bestecilerimize ise "Türk Beşleri" denmiştir. Türk Beşleri'nin üyeleri Ulvi Cemal Erkin, Hasan Ferit Alnar, Ahmed Adnan Saygun ve Necil Kazım Akses ve Cemal Reşit Rey'dir. Türk Beşleri yakıştırmasını yapan dönemin müzik eğitimcisi ve yazarı olan Halil Bedii Yönetken'dir (Say, 2002:69). Müzik tarihinde Türk Beşleri gibi Rus Beşleri de işlevleri açısından birbirine benzemektedirler. Her iki besteci grubu da sayısal olarak az, fakat nitelik olarak yüksek yaratı vermişlerdir. Müzik tarihindeki diğer besteci grubu ise Debussy ve Ravel'in ardından Fransa'da Erik Satie'den etkilenen Fransız Altıları'dır. Honegger ve Milhaud hariç Fransız Altıları'nın diğer grup üyeleri müziğe alaycı, komik ve eğlenceli bakmışlardır (Yurga, 2005:190-242).

Türk müziğinde Türk Beşleri eserlerinde genellikle batı müziği ilkeleri ile Türk halk müziğinden gelen öğeleri birleştirmişlerdir. İlk eserlerini daha çok halk ezgilerini, Batı müziğinde kullanılan belli başlı besteleme teknikleriyle birleştirerek yazmışlardır.

Cemal Reşit Rey (1904-1985), Paris'te LyceeBuffon'da eğitim görmüştür. "Orkestrayı ve çalgıları iyi tanıdığı için orkestrasyonu güçlüdür" (Aydın, 2003:30). Cemal Reşit Rey'i müzikteki devinimler ve etkileşimler arasında en fazla etkileyen, öğrenim gördüğü ülke olan Fransa'dır. Cemal Reşit Rey, Fransa'da MargueriteLong'un piyano öğrencisi olmuştur. Long, Paris Konservatürü'nde okumuş ve Debussy'nin öğrencisidir. Debussy ve Ravel'in birçok yapıtının ilk seslendirilişini yapmış ve hatta Ravel Sol Majör Piyano Konçertosu'nu Long'a ithaf etmiştir (İlyasoğlu, 2005:61). Cemal Reşit Rey de hocasından etkilenmiş olsa gerek özellikle Debussy tarafından müzikte görülen İzlenimcilik akımından etkilenmiş ve bu akımın izlerini taşıyan "Enstantaneler"i bestelemiştir. Bestecinin Enstantanelerdeki başlıklarıyla, Debussy'nin "Altı Eski Yazıt" isimli piyano yapıtlarının başlıklarının da aynı olduğu görülmüştür. Cemal Reşit Rey besteciliğinin son dönemlerinde de İzlenimci etki taşıyan senfonik eserler, operalar, oda müzikleri ve solo piyano parçaları bestelemiştir (Gözalan, 2007:11).

Ulvi Cemal Erkin (1906-1972), Fransa Paris Konservatürü'nde eğitim görmüştür. "Besteleri Türk halk dansları, geleneksel modlar ve gizemli İslam felsefesinin öğelerinden kaynaklanıp Batı müziği kurallarıyla birleşir" (İlyasoğlu, 2003:282). Besteci, Debussy ve Ravel'in İzlenimciliği'nin etkisi altında kalmış, zamanla kendine özgü stilini geliştirmiştir (Aydın, 2003:94). Ulvi Cemal Erkin ile ilgili olarak Sovyet müzik eleştirmeni Prof. A. Veprik "Beş Damla"yı Moskova'da dinlemiş ve bazı ölçülerinde İzlenimci müziğin izlerini gördüğünü söylemiştir (Çalğan, 1991:38).

Hasan Ferit Alnar (1906-1978), Avusturya Viyana Müzik Akademisi'nde eğitim görmüştür. Grubun diğer dört üyesinden, özellikle geleneksel müziğimiz ile ilgili bilgilere iyi derecede sahip olması nedeniyle ayrılır (Aydın, 2003:60). Kanun ve yaylı çalgılar için yazdığı Konçerto ilk defa batı müziği çalan yaylı çalgılar orkestrasında solo olarak kullanılmış ve en ünlü yapıtı olmuştur. Alnar, orkestra için "Prelüd ve İki Dans", "Viyolonsel Konçertosu", oda müziği için "Piyanolu Trio" gibi eserler bestelemiştir.

Ahmed Adnan Saygun (1907-1991), Fransa Paris Konservatuvarı'nda eğitim görmüştür. Saygun bütün müzik türlerinde eser veren bestecilerimizdendir. Pentatonizm ve halk müziğindeki makamsallığın etkisinde kalarak birçok eser bestelemiştir (Aydın, 2003:124). Ahmed Adnan Saygun Seminer Bildirileri'nde Sayram Akdil, Saygun'un halk müziği ve geleneksel müziğin temel öğelerini evrensellik içinde kaynaştıran bir besteci olduğunu, eserlerinde yerel müzikleri ve yeri geldikçe aksak ölçüleri kullandığını söylemiştir. Saygun'un birinci dönem eserlerinde Fransız İzlenimciliğini etkisi görülmektedir. Önder Kütahyalı'ya göre besteci olarak Saygun, çağının modern müzik tekniklerini ve akımlarını saygıyla karşılamış, bu yeniliklerden yapıtlarının içeriğine uygun olanlarını kullanarak yararlanmıştır. Saygun'a göre asıl önemli olan içeriktir. Bu nedenle ölümünün ardından basında "İzlenimci" olarak nitelenmiştir (Aydın, 1996:23-124).

Necil Kazım Akses (1908-1999), Avusturya Viyana Müzik Akademisi'nde eğitim görmüştür. "Akses, çağdaşları arasında yeniliklere en açık olan büyük boyutlu senfonik eserlerin bestecisidir. Uzun cümleler ve zengin armoniler Akses'in eserlerini yansıtan özelliklerden bazılarıdır" (Aydın, 2003:152). 1940 yılından önce, piyano ve piyano eşlikli solo parçalarda atonal yazı örneğini görmek mümkün olmuştur. 1940 yılı sonrasında ise senfonik eserleriyle kendi tarzını geliştirmiştir (Gözalın, 2007:26). Geleneksel Türk müziği öğeleri ile Batı müziği normlarının ileri çağdaş tekniği Necil Kazım Akses'in yapıtlarında birleşmiştir (İlyasoğlu, 2003:285). Bestecinin orkestra için "Ankara Kalesi", "İtri'nin Nevakarı Üzerine Scherzo", "Senfoni No.1", "Senfoni No.2", oda müziği için "Allegro Feroce", "Poeme" gibi eserleri bulunmaktadır. Bu araştırmada ise bestecinin solo piyano için yazdığı "Minyatürler" isimli eseri incelenmiştir. Türk Beşleri batı müziğinin Barok, Klasik, Romantik dönem özelliklerini kendi yaratıcılıklarında Türk halk müziğinin özellikleri ile birleştirerek eserlerini oluşturmuşlardır. Dünya müziğinde etkisini gösteren İzlenimcilik, Anlatımcılık, Folklorizm, Neo-Klasizm, Atonal, Dodecaphone akımları yurt dışında eğitim gören Türk Beşleri'nin müziğini de etkilemiştir. 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında gelişen dünya müzik kültüründe İzlenimcilik önemli bir akımdır. Bu dönemdeki bestecilerin eserlerinde kiminde az kiminde çok bu akımın etkilerini görmek mümkündür. Hatta sonraki kuşaklarda da İzlenimci müziğin etkisine rastlanır.

6. YÖNTEM (METHOD)

Araştırmada konunun kuramsal temellerinin oluşturulması aşamasında literatür taraması yapılmıştır. İzlenimcilik akımı ile ilgili literatür bilgilerinin yanı sıra İzlenimci müzik özellikleri ile ilgili kaynaklar taranmıştır. Yapılan kaynak taraması sırasında özellikle İzlenimci müziğin form, armoni, polifoni usul özellikleri ile ilgili kaynaklara başvurulmuştur. Toplanan kaynaklar incelendikten sonra, özellikle bu akımın öncüsü olan Debussy ve Ravel'in eserleri analiz edilmiştir. Analiz edilen eserlerden İzlenimci müzik ile ilgili çıkarılan dokuz kriterle, Aydın'ın "Piyano Eğitiminde En Sık Seslendirilen Türk Eserlerinin Müziksel Öğelerinin Analizleri" isimli makalesinden faydalanılarak araştırmanın analiz basamakları oluşturulmuştur (Aydın, 2008:127). Bu analiz basamakları;

1. Müziğin melodik-tematik gelişim özelliği
2. Müziğin armonik alt yapı özelliği
3. Polifoni müziğin form ve usul özelliği
4. Müzik dokusunun yapısal içerik ve fon özelliği
5. Müziğin ritim-tartım özelliği
6. Register özelliği
7. Dinamik göstergelerin tezatlılığı özelliği

8. Müziğin yazılış şekli ve icracılık özelliği
9. Müziğin form özelliği olarak belirlenmiştir.

Araştırmada Necil Kazım Akses'in Minyatürler isimli solo piyano eseri araştırmanın analiz basamaklarına göre kıyaslanarak üslup, icracılık yönünden incelenmiş ve bu doğrultuda çözümlenerek yorumlanmıştır.

7. BULGULAR (FINDINGS)

Bu bölümde, Türk Beşleri üyeleri arasında yer alan Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli solo piyano eserindeki izlenimci müziğin özellikleri araştırmanın alt problemlerine göre analiz edilerek incelenmiştir.

7.1. Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" İsimli Solo Piyano Eserinde İzlenimcilik Etkisi (The Effect of Impression in Necil Kazım Akses's Named of "Minyatürler" Solo Piano Pieces)

1936 yılında yedi parçadan oluşan eser aynı yıl Jorj D. Papajorjiu tarafından İstanbul'da basıldı. Eser Ulvi Cemal Erkin'e adanmıştır. Hem özü hem biçimi yönünden gerçekten birer minyatür olan parçalar genel olarak ezgi-eşlik durumunun belirgin olduğu homophonic yapıdadır. Öte yandan yalın ezgi ve armoni yapısı halk müziği esinlidir (Başçözmezler, 1993:54).

7.1.1. I. Bölüm (I. Part)

Eserin ilk bölümünün müziğinin karakteri ağır, sakindir. Temposu ise *Lento*'dur. Bölüm basit üç bölmeli form yapıdadır.

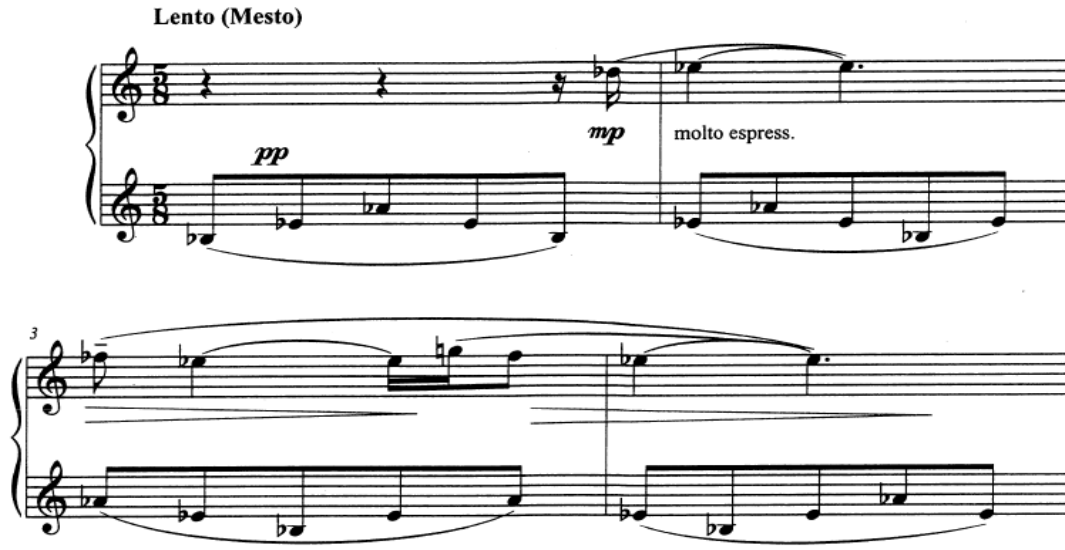
- **Müziğin melodik-tematik gelişim özelliği:** Bölümde Hicaz makam entonasyonu duyulmaktadır. Temanın formlaşmasında makamsal-armonik özellik büyük rol oynar. Melodik gelişimde ise halk müziğinde de kullanılan figürasyonlu değişim yer almaktadır. Yani Mi bemol karar sesi ile başlayan Hicaz makamı 11. ölçüde (ikinci bölmede) karar sesini değişerek Re bemol karar sesi olmuştur. Eşlik partisi ise yine 4'lü aralıklardan oluşan Re bemol-La bemol-Mi bemol seslerinden oluşmuştur.

Şekil 34. I; 11-12. Ölçü
(Figure 34. I; 11-12. Measure)

- **Müziğin armonik alt yapı özelliği:** Eserin ilk bölümünde yukarıda bahsedildiği gibi melodinin temelinde Hicaz makamının entonasyonu duyulmaktadır. Bu yüzden artık ikili aralıklar sıkça işitilmektedir. Bölüm ezgi-eşlik modeli temelinde yazılmıştır. Eşlik kısmı izlenimcilikte de sık görülen 4'lü aralıkların kullanılmasıyla yazılmıştır (La bemol-Mi bemol-Si bemol).

Lento (Mesto)

Şekil 35. I; 1-4. Ölçüler
(Figure 35. I; 1-4. Measures)

- **Polifoni müziğin form ve usul özelliği:** Minyatürler eserinin I. bölümünde ilk cümle yalın ve sade seslenmiştir. Daha sonra aynı kurulumla başlayarak, devamında ise ikinci cümle seslenmektedir. Besteci, eserin büyük kısmını sol el partisinde, ostinatolu aynı tartımla, aynı sesler üzerinde, tek bir dörtlü aralığını kullanarak esas tematik melodiye kontrpunkt olan eşlik partisi yazmıştır.
- **Müzik dokusunun yapısal içerik ve fon özelliği:** Minyatürler eserinin ilk bölümünde yapısal içerik iki katlıdır. Sanki fon fonksiyonunu taşıyan alt kat modal teknikle geliştirilerek üst kattaki temanın bağımsız bir ostinato kontrapunktudur. Bu da izlenimci müziğe has olan özelliklerden biridir.

a tempo

Şekil 36. I; 15-18. Ölçüler
(Figure 36. I; 15-18. Measure)

- **Dinamik göstergelerin tezatlığı özelliği:** Minyatürler eserinin ilk bölümünün sakin karakterde olması dinamik göstergelerde de kendini göstermiştir. Bölümde genellikle iki piano (pp) ve

mezzopiano (mp) nüans işaretleri kullanılmıştır. İzlenimci müzikte görülen alt ve üst partide farklı işaretlerin kullanılması bu bölümde yer almaktadır. 1-5. ölçülerde alt partide iki piano (pp) işareti kullanılırken üst partide mezzopiano (mp) işaretine yer verilmiştir. Bölümün 10. ölçüsünde ise aynı ölçü içerisinde iki piano (pp) ve arkasından mezzo forte (mf) işareti kullanılarak dinamik göstergelerin tezatlığı özelliğine rastlanmaktadır.

Şekil 37. I; 9-10. Ölçü
(Figure 37. I; 9-10. Measure)

- **Müziğin yazılış şekli ve icracılık özelliği:** Dinamik göstergelerin tezatlığı, alt ve üst partide farklı nüans işaretlerini belirtmek icracılık açısından önemlidir.

7.1.2. II. Bölüm (II. Part)

Minyatürler eserinin ikinci bölümünün müziğinin karakteri hareketlidir bu yüzden temposu *Allegro giusto*'dur. Bölümün formu ise basit üç bölmelidir.

- **Müziğin melodik-tematik gelişim özelliği:** Minyatürler eserinin bu bölümündeki tematik melodi Buselik makam entonasyonunun temelinde oluşur. Fakat bölümde Hicaz makam entonasyonuna da rastlanmaktadır. 16. ölçüdeki La-Si bemol- Do diyez- Re- Mi seslenmesi Hicaz makamına örnek olarak verilebilir (Şekil 3.38). Böylece müziğin melodisi ve armonik alt yapısının birbiri ile ne kadar bağlı olduğu bu örnekte görülür
- **Müziğin armonik alt yapı özelliği:** Minyatürler eserinin II. bölümünde Buselik makam entonasyonu duyulmaktadır. Artık ikili aralıkların seslendiği yerlerde ise Hicaz makam entonasyonu görülmektedir.

Şekil 38. II; 16-18. Ölçüler
(Figure 38. II; 16-18. Measures)

Müziğin armonik alt yapısında İzlenimci müziğin armonik alt yapısında yer alan 4'lü ve 5'li aralıkların hakimiyeti duyulmaktadır.

Şekil 39. II; 13-15. Ölçüler
(Figure 39. II; 13-15. Measures)

- **Polifoni müziğin form ve usul özelliği:** Minyatürler eserinin II. bölümünde İzlenimci müziğin polifonik usulünün kullanıldığı görülmektedir. Başta seslenen tema üst partide iken 8-12. ölçülerde alt partide kullanılmıştır. Bu da dikey kontrpuan usulüdür.

Şekil 40. II; 1-13. Ölçüler
(Figure 40. II; 1-13. Measures)

- **Register özelliği:** Minyatürler eserinin ikinci bölümünde en uzak register mesafesi 12. ölçüde 3. Oktavda Mi notasının seslenirken alt partide büyük oktavda ise La notası seslendiği bölgedir. Ayrıca bölümün sonunda üst partide 3. oktavda La notası, alt partide ise kontroktavda yine La notasının seslendiği görülmektedir.

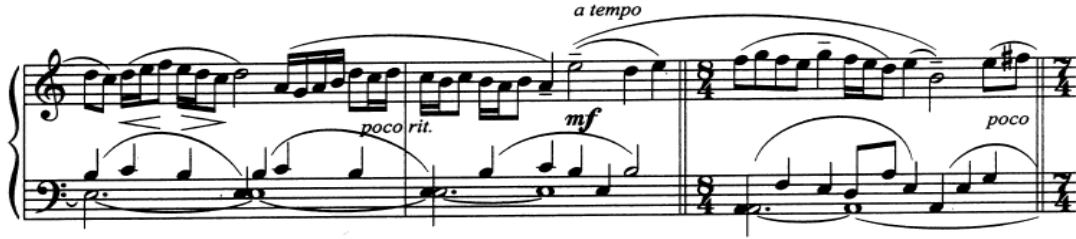

Şekil 41. II; 28-31. Ölçüler
(Figure 41. II; 28-31. Measures)

7.1.3. III. Bölüm (III. Part)

Minyatürler eserinin III. bölümünün müziğinin karakteri şarkı söyler gibi ve sakindir. Bu yüzden bölümün temposu *Andante Cantabile*'dir. Bölümün formu ise basit iki cümleli periyoddur.

- **Müziğin melodik- tematik gelişim özelliği:** Minyatürler eserinin III. bölümündeki müziğin tematik melodi Hüseyini makam entonasyonu temelinde oluşur. III. bölümün ölçü sayısı 7/4'lüktür. Fakat 7. ölçüde 7/4'lük ölçü sayısı 8/4'lük olarak değişmektedir. Eser ya da bölüm içerisinde ölçü sayısı değişimi İzlenimci müziğin özellikleri arasında yer almaktadır.

Şekil 42. III; 5-7. Ölçüler
(Figure 42. III; 5-7. Measures)

- **Müziğin armonik alt yapı özelliği:** Bölümün armonik temelinde İzlenimci müziğin armonik alt yapı özellikleri arasında bulunan 5'li ve 6'lı aralıklardan oluşan seslenmeler vardır. Müziğin alt çizgisindeki eşlik partisi bu aralıklardan oluşmuştur. Alt partide ilk üç ölçü boyunca Si sesi, 4-5-6. ölçülerde Mi sesi halk müziğindeki dem sesi gibi duyulmaktadır. Si-Mi-La-Si sesleri sanki müziğin modal çerçevesini oluşturmuştur.

Şekil 43. III; 1-4. Ölçüler
(Figure 43. III; 1-4. Measures)

- **Polifoni müziğin form ve usul özelliği:** III. bölümün 1-2-3. ölçülerde orta partideki melodik motif önce 2. sonra 1. sestem (ancak farklı notalardan) seslenmektedir (Şekil 343). Bu da polifoni müziğin teknik özelliklerinden biridir. III. Bölümde müzik 3 katlıdır. Üst katta tematik melodi, orta katta ana temanın kontrastekskurumu ve basta uzun dem seslerinin kullanıldığı görülmektedir.
- **Müzik dokusunun yapısal içerik ve fon özelliği:** III. bölümün yapısal içeriği tematik melodi ve eşlik partisinden oluşmaktadır. Ancak görüntüde eşlik partisi, temanın fonu gibi değildir, bağımsız kontrast çizgi gibi değerlendirilebilir.

7.1.4. IV. Bölüm (IV. Part)

Minyatürler eserinin dördüncü bölümünün müziğinin karakteri hareketlidir. Bu yüzden temposu *Allegro Moderato*'dur. Bölüm kanon formunda bestelenmiştir.

- **Müziğin melodik- tematik gelişim özelliği:** Minyatürler eserinin dördüncü bölümündeki tematik melodi Hicaz makam entonasyonu temelinde oluşur. Bu makamsal özet onun armonik alt yapısında da duyulur. Böylece müziğin melodisi ve armonisinin birbiri ile ne kadar bağlı olduğu bu örnekte de öne çıkar.
- **Müziğin armonik alt yapı özelliği:** Bu bölümün müziği iki sesli kanon usulü ile yazılmıştır. İlk ölçüde başlayan kanon 15. ölçüde sonlandırılarak bu bölgede füğün exposizyonunda olduğu gibi, tema farklı yüksekliklerden seslenerek her defa farklı değişime uğramaktadır. 15. ölçüde füğ röprizinde olduğu gibi tema Fa karar notasından seslenmeye başlamış, ancak müzik 20. ölçüde Do karar sesi ile bitmiştir.

Şekil 44. IV; 13-20. Ölçüler
(Figure 44. IV; 13-20. Measures)

- **Polifoni müziğin form ve usul özelliği:** IV. bölümde müzik, polifoni usulleri arasında yer alan kanon usulü ile bestelenmiştir.
- **Dinamik göstergelerin tezatlığı özelliği:** Bölümün 5. ölçüsünde alt partide piano (p) seslenirken birden 6. ölçüde forteye (f) geçiş yapılmıştır. 6. ölçüde ise üst partide piano (p) işareti varken alt partide, mezzo forte (mf) işaretinin kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 45. IV; 5-8. Ölçüler
(Figure 45. IV; 5-8. Measures)

15. ölçüde üst partide piano (p) işareti alt partide ise forte (f) subito işareti kullanılmıştır. Aynı ölçü içerisinde partilerde farklı nüans işaretlerinin kullanılması izlenimci müzik özelliklerinden biridir.

Şekil 46. IV; 13-16. Ölçüler
(Figure 46. IV; 13-16. Measures)

7.1.5. V. Bölüm (V. Part)

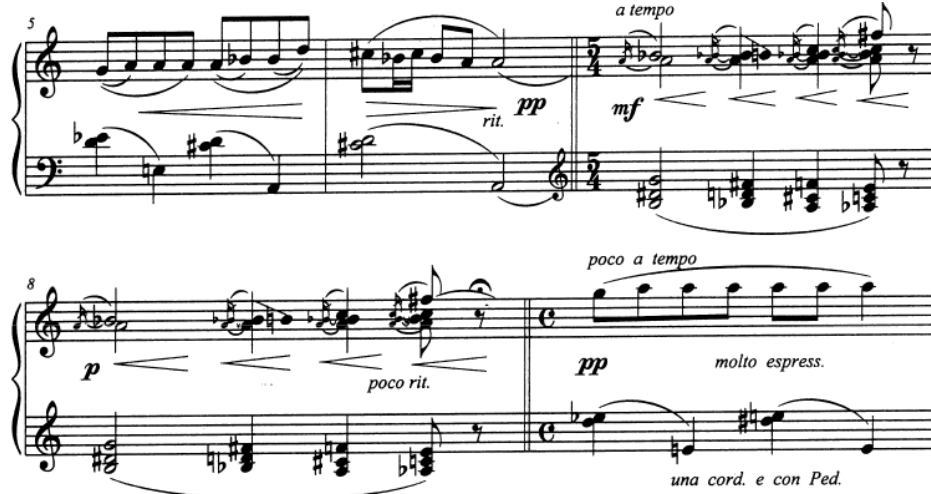
Minyatürler eserinin beşinci bölümü Anadolu'da bilinen anonim bir Ninni'den esinlenerek bestelenmiştir. Ninni bebeğin uyuması için söylenen bir ezgi olduğu için burada müziğin karakteri sakin, dinlendiricidir, temposu ise *Andante E Molto Tranquillo*'dur. Müzik basit iki bölmeli formda yazılmıştır.

- **Müziğin melodik-tematik gelişim özelliği:** Eserin beşinci bölümünde tematik melodi Hicaz makam entansiyonun da oluşur. Bölüm 4/4'lük ölçü sayısı ile bestelenmiştir. Fakat 7-8. (Şekil 3.46.) ve 15-16. ölçülerde 5/4'lük olarak değişmiştir. Bu da müziğin tematik gelişiminde rol oynayan unsurlardan biridir.

Şekil 47. V; 15-16. Ölçü
(Figure 47. V; 15-16. Measure)

- **Müziğin armonik alt yapı özelliği:** Münyatürler eserinin V. bölümünde Hicaz makamının entonasyonu duyulmaktadır. Bölümde izlenimci müziğin özelliklerinden biri olan kromatik gidişlerle oluşan akorlar sırası görülmektedir. 7-8. ve 14-15. ölçülerde üst partide yukarı çıkan, alt partide de akorlarla aşağıya doğru inen kromatik hareket yer almaktadır.

Şekil 48. V; 5-9. Ölçü
(Figure 48. V; 5-9. Measure)

- **Polifoni müziğin form ve usul özelliği:** Bölümün kromatik gidişlerin hakim olduğu ölçülerinde (7-8,15-16) üst parti yukarı doğru seslenirken alt parti aşağı doğru inen ezgi ile bestelenmiştir (Şekil 47 ve Şekil 48). Bu da İzlenimci müziğin polifoni özellikleri arasında yer almaktadır.
- **Müziğin yazılış şekli ve icracılık özelliği:** Minyatürler eserinin ilk dört bölümünde olmayan pedal özelliği V. bölümde una cord. e con Ped. (piyanoda bulunan üç pedalin sol tarafta olanı) ile öne çıkmıştır. Una corda pedal kullanımı İzlenimci müzikte icracılık açısından önemli özelliklerdendir.

Şekil 49. V; 8-9. Ölçü
(Figure 49. V; 8-9. Measure)

7.1.6. VI. Bölüm (VI. Part)

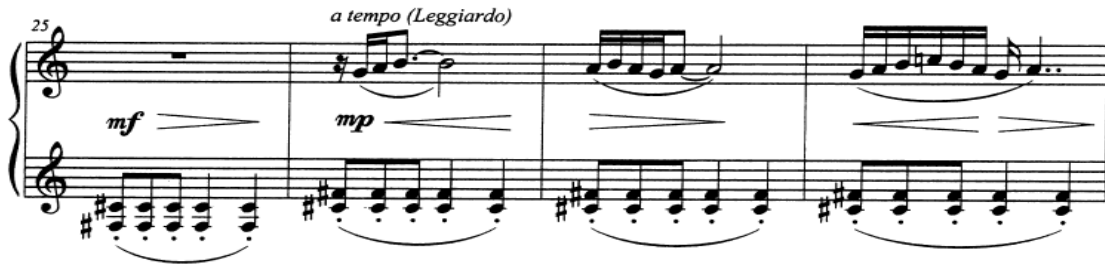
Minyatürler eserinin VI. bölümünün müziğinin karakteri ise hareketlidir, temposu Allegretto'dur. Müzik basit iki bölmeli röprizli form esasında yazılmıştır.

- **Müziğin melodik-tematik gelişim özelliği:** Eserin bu bölümündeki tematik melodi Kürdi makam entansyonunda oluşur.
- **Müziğin armonik alt yapı özelliği:** Altıncı bölüm ezgi-eşlik modeli temelinde bestelenmiştir. Eşlik 4'lü aralıklar esasında ritmik ostinato ile duyulmaktadır. Ezgide görülen makamsal özet, eşlik partisinde müziğin armonik alt yapısını şekillendiren unsur gibi görülebilir. Bu da Türk müziğindeki armonik alt yapıyı şekillendiren unsurlardan biridir.

Şekil 50. VI; 1-4. Ölçüler
(Figure 50. VI; 1-4. Measures)

- **Müziğin ritim-tartım özelliği:** VI. bölüm Türk müziğine has tartım kalıbından 7/8'lik ölçü sayısında yazılmıştır. Bu bölümün yapısal içeriği tamamen ezgi-eşlik modelindedir. İzlenimci müziğe has özelliklerden biri olan ritim ostinatosu bu bölümün en belirgin özelliklerinden biridir. Alt parti (eşlik) bölümün başından sonuna kadar ritim ostinatosu temelinde bestelenmiştir.
- **Dinamik göstergelerin tezatlığı özelliği:** Minyatürler eserinin altıncı bölümünde İzlenimci müzik özelliklerinden biri olan farklı partilerde farklı nüans işaretlerinin kullanımına rastlanmaktadır. 3. ölçüde üst partide mezzo forte (mf) işareti kullanılırken alt partide piano (p) işareti kullanılmıştır (Şekil 3.50). Bölümün 25. ölçüsünde ise yakın mesafede mezzo forte (mf) işareti 26. ölçüde mezzopiano (mp) olarak değiştiği görülmektedir.

Şekil 51. VI; 25-28. Ölçüler
(Figure 51. VI; 25-28. Measures)

- **Müziğin yazılış şekli ve icracılık özelliği:** Bu bölüm İzlenimci müziğin icracılık özelliklerinden biri olan pedal kullanımı görülmektedir. İcracının 11. ölçüdeki *una cord. econ Ped.* ile belirtilen yere dikkat ederek çalması önemlidir.

Şekil 52. VI; 9-12. Ölçüler
(Figure 52. VI; 9-12. Measures)

7.1.7. VII. Bölüm (VII. Part)

Minyatürler eserinin VII. Bölümünün müziğinin karakteri hareketlidir. Bu yüzden temposu *Allegretto moderato*'dur. VII. Bölüm çok bölmeli form esasında yazılmıştır.

- **Müziğin melodik-tematik gelişim özelliği:** Minyatürler eserinin VII. bölümündeki tematik melodi Kürdi makam entonasyonu olarak duyulur. Bölümün tematik gelişiminde çeşitleme yapılmıştır. Tema önce orta katta oktavlı, 2. bölmede üst katta oktavlı, sonuncu bölmede ise tema ortada bir oktav aşağıda kullanılmıştır. Bu, temanın gelişiminin göstergesidir. Bu tür tematik gelişim, müzikal dokuyu da şekillendiren usuldür.
- **Müziğin armonik alt yapı özelliği:** Bölümün geneli İzlenimci müziğin armonik alt yapı özellikleri arasında yer alan 2'li-4'lü ve 5'li aralıklarla kurulan akorlardan oluştuğu görülmektedir. Bölümün melodisindeki makamsallık özellikleri müziğin armoni alt yapısının temelini oluşturmuştur.

Şekil 53. VII; 1-3. Ölçüler
(Figure 53. VII; 1-3. Measures)

- **Register özelliği:** Minyatürler eserinin yedinci bölümü register mesafesinin çok sık kullanıldığı bölümdür. Bölümün 17-18-19. ölçülerinde 3. oktavda Si notası seslenirken alt partide kontroktavda Re diyez notası seslenmektedir.

Şekil 54. VII; 18-19. Ölçü
(Figure 54. VII; 18-19. Measure)

- **Dinamik göstergelerin tezatlığı özelliği:** VII. bölümde İzlenimci müziğe has olan ani nüans değişikliklerine rastlanmaktadır. 20. ölçüde, iki forte (ff) işaretinin hemen arkasından 21. ölçüde mezzopiano (mp) subito kullanılmıştır. 24. ölçüde ise forte (f) işaretinden sonra 25. ölçüde piano (p) subito olarak değişmiştir.

Şekil 55. VII; 20-21. Ölçü
(Figure 55. VII; 20-21. Measure)

Şekil 56. VII; 24-25. Ölçü
(Figure 56. VII; 24-25. Measure)

- **Müziğin yazılış şekli ve icracılık özelliği:** Bölümde yer alan dinamik göstergelerin tezatlığı icracılık açısından önemlidir. Ayrıca bu bölümde İzlenimci müziğin icracılık usullerinden biri olan vurgulu çalım tekniği ve özel direk pedal tekniğinin kullanıldığı görülmektedir.
- **Müziğin form özelliği:** VII. bölüm çok bölmeli form yapısında yazılmıştır. İzlenimci müzik form özelliklerinden "filizlenme" vardır. Yani her bölme bir öncekinden esinlenerek ortaya çıkmıştır.

Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli eserinde yapılan analiz neticesinde İzlenimci müzik özellikleri tespit edilmiştir. Bu özellikler makalenin sonuç bölümünde maddeleştirilerek açıklanmıştır.

8. SONUÇLAR VE ÖNERİLER (CONCLUSIONS AND SUGGESTIONS)

Bu araştırmada, Türk Beşleri üyeleri arasında yer alan Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli solo piyano eseri İzlenimcilik müziği özelliklerine göre analiz edilmiştir. Araştırmada önce İzlenimcilik akımı ve onun müzikal özellikleri incelenmiş ve onun esasında analiz basamakları oluşturulmuştur. Bu analiz basamaklarına göre "Minyatürler" isimli solo piyano eserinde İzlenimcilik etkisi ortaya çıkarılmıştır. Buna göre:

- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müziğin melodik-tematik gelişim özelliklerini oluşturan eser içerisinde temanın gelişim sürecinde kısa mesafelerde ölçü sayısının ve mod-tonalite gibi unsurların değişimi tespit edilmiştir.
- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müziğin armonik alt yapı özelliklerini oluşturan; 4'lü-5'li-6'lı aralıkların, kromatik ses dizilerinin, tam ton ses dizilerinin, iki sesli kanon usulünün kullanıldığı tespit edilmiştir.
- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müziğin polifoni form ve usul özelliklerini oluşturan; 3-4 katlı müziğin, imitasyon, dikey kontrpuan, ostinato, kanon, ses altı, kalınlaşma, politonal gibi polifoni usullerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırmada Akses'in polifonik usullerini kullanması, bestecinin sadece polifoni geleneklerinin birikimi gibi düşünülmemeli; aynı zamanda Avrupa ve milli müzik kültürünü birleştirmesinin göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müzik dokusunun yapısal içerik ve fon özelliklerini oluşturan; polifonik usullerin kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen eserde İzlenimci müzikte olduğu gibi Necil Kazım Akses'in eserinde fon, önemli unsur olmuştur. Bazen fonun,

eserin gelişim bölümünde farklı bir tematik zemin olarak seslendiği tespit edilmiştir.

- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müziğin ritim-tartım özelliklerini oluşturan; ritim-tartım ostinatosu, polifoni usullerine bağlı olarak alt ve üst partide farklı tartım modellerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Türk halk müziği ritimlerinin ve tartım kalıplarının özel olarak kullanıldığı görülmüştür. Eserin form yapısının klasik batı müziği temelinde olması, İzlenimci müziğe has özelliklerden biri olan tematik ve ritmik ostinato Türk halk danslarından kaynaklanan ostinato ile birleşiminde sentez metodunun yapıldığının göstergesidir.
- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müzikte yer alan register özelliğini oluşturan; piyanoda seslerin geniş mesafedeki oktavlarla seslenen bölmelerin olduğu tespit edilmiştir.
- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müziğin dinamik göstergelerin tezatlığı özelliğini oluşturan; yakın mesafelerde ani, zıt karakterdeki nüansların kullanıldığı, farklı partilerde (alt-üst parti) farklı (zıt karakterde) nüans işaretlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.
- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müziğin yazılış şekli ve icracılık özelliğini oluşturan; sık aralıklarla değişen nüans işaretlerinin, sağ ve sol elde farklı nüans işaretlerinin uygulandığı, müziğin vurgulu karakterini ifade etmek için "vurgulu-direk" pedal kullanılması gerektiği tespit edilmiştir. Araştırmada İzlenimci müziğin özellikleri arasında yer alan, icracının bazen piyanodaki tınıyı ellerle değil, pedalla ifade etmesi gereken bölümler olduğu saptanmıştır. Yani pedalın çok önem taşıyıcı faktör olduğu görülmüştür.
- Necil Kazım Akses'in analiz edilen "Minyatürler" isimli eserinde, İzlenimci müziğin form özelliğini oluşturan; her bölmenin bir öncekinden esinlenerek ortaya çıktığı "filizlenme" metodunun kullanıldığı saptanmıştır.

Araştırmada hedeflenen Necil Kazım Akses'in "Minyatürler" isimli solo piyano eserinde İzlenimcilik etkisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma sonucunda şu öneriler sunulabilir:

Cumhuriyetimizin ilk besteci kuşağında yer alan Türk Beşleri üyelerinin diğer çalgılar, koro, orkestra, vb. için yazılan eserlerinde de İzlenimcilik müziğin özellikleri ve bu özelliklerin etkisi ortaya çıkarılabilir. Türk Beşleri'nin ve sonraki besteci kuşaklarının eserlerinde farklı akımlar (Expresyonizm, Neo-Klasisizm, vb.) incelenebilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma; Doç. Afak Caferova danışmanlığında yürütülmüş olan "Türk Beşleri'nin Solo Piyano Eserlerinde İzlenimcilik Etkisi" isimli doktora tezinin bir kısmından üretilmiştir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

- Aydın, Y., (1996). Pan'a Armağan. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Aydın, Y., (2003). Türk Beşleri. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Aydıner, M., (2008). "Piyano Eğitiminde En Sık Seslendirilen Türk Eserlerinin Müziksel Öğelerinin Analizleri". Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (2), 125-140.

- Başığmezler, N., (1993). Necil Kazım Akses Cumhuriyetin Özgün Bestecisi. Ankara: Sevda Cenap And Müzik Vakfı Yayınları.
- Çalgan, K., (1991). Duyuşlar Ulvi Cemal Erkin. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Denisov, E., (1986). Çağdaş Müzik ve Bestecilik Tekniğinin Evrimsel Problemleri. Moskova: Sovyet Bestecisi Yayınevi.
- Eminova, N., (2008). Kara Karayev'in piyano yaratıcılığının Evrim Gelişiminde Üslup ve Piyanoizmin Bazı Özellikleri. Bakü Müzik Akademisi. Doktora Tezi. Bakü.
- Ertem, Ş., (2006). "Piyanoda Pedal Kullanmanın Temel Prensipleri". Kastamonu Eğitim Dergisi, 14 (2), 687-696.
- Gakkel, L., (1976). 20. Yüzyılın Forte Piyano Müziği. Moskova: Sovyet Bestecisi Yayınevi.
- Gözalan, H., (2007). Cemal Reşit Rey'in Yaratıcı Özelliği ve Keman Yapıtları. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- İlyasoğlu, E., (2003). Zaman İçinde Müzik. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İlyasoğlu, E., (2005). Cemal Reşit Rey Müzikten İbaret Bir Dünyada Gezintiler. İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Kazar, D., (2001). Empresyonizm ve Sembolizm Akımlarının İki Büyük Bestecisi Debussy ve Ravel'in Piyano Eserleri. Mimarşınan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans
- Özçelik, S., (2001). "On İki Ton Besteleme Tekniği". Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 21 (3), 173-186.
- Pamir, L., (1998). Müzikte Geniş Soluklar. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Say, A., (2002). Müzik Sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Selanik, C., (1996). Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni. Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Sözen, M. ve U. Tanyeli., (2005). Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tunçdemir, İ., (2007). "Cumhuriyet Dönemi Müzik Kültürünün Oluşmasında Rol Oynayan Sanatçılarımız ve Türk Müziğine Katkıları". 16. Ulusal Eğitim
- Yöre, S., (2011). "Çağdaş Müzik: Bestecilik Ana Akımları, Teknikleri ve Başlıca Besteciler". Çukurava Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (3), 2.
- Yujak, K., (1975). Polifoni-Nazariyat Makaleler Topluluğu. Moskova: Muzıka Yayınevi.
- Yurga, C., (2005). Dünya Coğrafyasında Uluslararası Sanat Müziği Türleri. Ankara: Pegem A. Yayıncılık.